

malo smo npr. seznanjali strokovno in drugo javnost o tem, da je geografija veda o okolju in da se je ta veda dokopala tudi do teorije o tem okolju kot celoti in da more zato geografska veda marsikaj koristnega prispevati tudi k samemu varstvu tega okolja, k njegovi teoriji, metodologiji in tudi k svarnim raziskavam. Kakor morajo zdravniki poznati anatomijo človeka, torej zdravo človeško telo, da lahko zdravijo bolezni, tako je tudi z vedo o okolju in z varstvom tega okolja.

Pri tem ni čisto nič važno, ali imenujemo okolje tako ali drugače (prostor, pokrajino, regijo), brž ko smo si na jasnem o vseh sinonimih, ki jih danes uporabljamo za okolje in o pomenskih razlikah, ki so med njimi.

Geografija morda ne more toliko prispevati k varstvu okolja, kakor mislijo posamezni geografi, vsekakor pa zmore in je tudi dolžna prispevati več, kakor je prispevala doslej. Pravzaprav so geografi že doslej marsikaj doprinesli, a očitno preveč posredno, da bi bilo dovolj opazno in uporabno. Zato marsikdaj z začudenjem gledamo, kako se na tem področju skušajo odkrivati že znane stvari, a bržkone je vzrok v tem, da smo pri vsem tem doslej premalo neposredno sodelovali.

Naj bodo te vrstice spodbuda za uspešnejše, bolj organizirano, predvsem pa tudi teoretično bolj podkrepjeno delo, ki naj ga slovenski geografi prispevamo za varstvo našega okolja. Okolja, ki za nas geografe ni samo okolica, temveč središče zanimanja in proučevanja. Novi reviji pa želimo čim več uspeha z željo, da k temu pripomore tudi tradicionalna veda o okolju.

Darko Radinja

KARST PROCESSES AND RELEVANT LANDFORMES (Kriški procesi in ustrezne površinske oblike).
Ljubljana 1976

V začetku septembra 1975 je bil v Ljubljani mednarodni simpozij o kraški denudaciji (v Sloveniji smo bolj navajeni na izraz korozija). Konec leta 1976 je organizator tega simpozija, takratni Oddelek za geografijo FF oziroma sedanja PZE za geografijo FF, izdal zbornik, ki na 211 straneh prinaša 21 referatov. Po uvodnem pregledu stanju v raziskovanju krasa in kraške denudacije po svetu, ki ga je podala predsednica Komisije za kraško denudacijo Mednarodne speleološke zveze - v njenem okvirju se je simpozij izvršil - se dva referata ukvarjata z vlogo prsti pri korozijskem procesu. Naslednjih devet razprav se ukvarja z zvezami med vodnimi razmerami in korozijo. V zadnjem poglavju so analizirane razne kraške površinske oblike. Na koncu sledijo še priporočila za bolj enotno metodo pri nadaljnjih raziskovanjih.

Knjiga vsebuje ozko specializirane razprave, ki so nabito polne raznih diagramov, formul in grafiknov. Tri študije obravnavajo tudi kras na Slovenskem. Študija o pretočnih razmerah in koroziji v porečjih Hotenke, Logaščice in Velikega Obrha na Loškem polju, ugotavlja zelo intenzivno korozijo, od 54 - 125 m³ apnenca oz. dolomita s km² ozemlja na leto. Pri tem pa je vendarle omeniti, da obseg porečja Velikega Obrha ni povsem zadržno določen in da zato tudi zaključek o koroziji 125 m³/km²/leto ni zanesljivo. Naslednja študija o visokogorskem krasu na Kaninu po raznih uporabljenih metodah zaključuje, da znaša tu korozija 94 m³/km²/leto, kar ustreza znižanju površja za 31 cm za preteklih 10 000 let. Tretja slovenska študija išče zveze med odtočnimi razmerami in korozijo pri glavnih kraških rekah Slovenije in ugotavlja, da voda odnaša iz njihovih porečij (9099 km²) letno 1729 ton raztopljenega apnenca in dolomita, kar daje 70 m³/km²/leto. Avtor te študije tudi zatrjuje, da v krasu pod vrhno plastjo s prevlado korozije sledi pas vertikalnega prenikanja vode, kjer prevladuje odlaganje sige in zmanjševanje karbonatne trdote voda. Razen teh treh študij je domač samo še kratek prispevek o zajemanju vzorcev vode. Vse ostalo so prispevali tujci, med katerimi je nekaj najbolj vidnih krasoslovcev-geografov.

Knjiga je pomembna zlasti za tiste, ki jih zanima kraška morfologija. Iz samih študij, še bolj pa iz literature, ki je navedena pri vsakemu referatu, vidimo, kako daleč je napredovala tista veja krasoslov-

ja, ki se s kvantitativnimi metodami ukvarja s korozijo in oblikami, ki jih povzročata. Nudi nam naj-novejši in najboljši pregled sedanjega stanja po svetu. Mogoče bo kateri bralec menil, da sega snov preko meja feografije. Toda dejstvo ostaja, da se s to panogo tudi v tujini ukvarjajo predvsem geogra-fi, ki so se v prvih povojnih letih zbirali v posebni kraški komisiji pri mednarodni geografski zvezi, po njeni razpustitvi pa so našli streho v Komisiji za kraško denudacijo pri mednarodni speleološki zve-zi. Ker je bil simpozij v njenem okviru, je razumljivo, da so prispevki pisani v mednarodnih jezikih predvsem v angleškem jeziku. Naroča se pri Oddeiku za geografijo FF.

Ivan Gams

DRUŠTVENE VESTI

Umril je prof. Vladimir Leban

Približno pred tremi leti je na Filozofski fakulteti zadnjič predaval univerzitetni učitelj, geograf dr. Vladimir Leban. Ko smo se takrat od njega poslavljali, smo težko verjeli, da ga je tako vedrega in živahnega načela neozdravljiva bolezen. Nihanje med upanjem in resignacijo, med življenjem in smrtjo, dolga tri leta, je žal zaključeno. Umril je decembra 1976.

Ob slovesu od pedagoga, znanstvenega delavca, prijatelja in človeka naj se spomnimo njegove življen-ske poti, da nam podoba ostane trajnejša in da se njegovemu spominu poklonimo z globoko zahvalo.

Rodil se je 16. marca 1912 v Trstu, pozneje pa je živel do mature v Celju. Geografijo in zgodovino je študiral v Ljubljani in diplomiral tik pred vojno (1941). Nemci so ga preselili v Avstrijo, kjer je kot fizični delavec na regulacijskih delih Mure dočakal svobodo. Ob osvoboditvi se je lotil marsičesa, kar je bilo potrebno in kjer je mogel pomagati. Bil je profesor na ljutomerski nižji gimnaziji, hkrati pa tudi tajnik občine in referent za narodno imovino. Leta 1946 je prevzel vodstvo takrat ustanovlje-nega Zemljepisnega muzeja Slovenije, od 1. 1962 je bil učitelj na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete v Ljubljani, 1964. leta je na tej fakulteti doktoriral, ves čas pa je tudi predaval na Peda-goški akademiji v Ljubljani.

Kakor je bil tovariš Leban mnogostranski in široko razgledan, tako je tudi njegovo geografsko delo. Ne samo, da je soustvarjal geografski muzej in mu v mnogočem dal podobo po svojih zamislih, tem-več ga je zanimala še muzeologija in stara kartografija in tej snovi je tudi posvetil nekaj del. Hkra-ti pa je odpiral nekatere svojstvene in zanimive probleme na Slovenskem in pri tem pokazal izvir-nost in široko kulturo. Dolgo se je ukvarjal tudi z migracijami prebivalstva na Slovenskem, še poseb-no v zvezi s porokami in to problematiko tudi zagovarjal v svoji doktorski disertaciji. Zal pa sta osta-li nedokončani dve izvirni deli, geografska problematika naselij - taborov na Slovenskem in pa sloven-ska geografska imena. Veliko gradiva, zbranega in delno obdelanega z Lebanu lastnim smislom za zbi-ranje in presojo snovi iz muzejev, arhivov, kronik ter komaj še živih ljudskih izrazov in imen, pa bo žal moralo počakati na drugega nadaljevalca.

Pokojnik je bil več let odbornik Geografskega društva Slovenije, aktivno se je udeleževal zveznih geografskih kongresov in republiških zborovanj ter simpozijev. Več let je bil tajnik Zveze geografskih društev Jugoslavije.

Posebno zahvalo pa terja Lebanovo pedagoško delo. Predaval je s posebno zavzetostjo in velikim poz-navanjem geografijo Jugoslavije. Kakor predavanja so bile tudi njegove ekskurzije dobro premišljene in vestno pripravljene terenske vaje. O Jugoslaviji je napisal tudi dva učbenika za srednje šole.

S prof. Lebanom so Oddelek za geografijo ter študenti Filozofske fakultete in Pedagoške akademije izgubili prijetnega sodelavca, dobrega prijatelja in razumevajočega človeka in zavzetega učitelja. Omahnil je, ko je bil še močno potreben. Pogrešamo ga in ohranili ga bomo v prijetnem spominu.

Marjan Žagar